169 తెలుగువారి సంప్రదాయాలు

నిత్ర పబ్లికేషన్స్

మా మాట

హిందూ సమాజం అన్నా, హిందూ సంప్రదాయాలు అన్నా ప్రపంచ దేశాల్లో ఒక ప్రత్యేకమైన గుర్తింపు ఉంది. గతం నుంచీ పాటిస్తూ వచ్చిన ఒక నిర్దిష్టమైన పద్ధతినే సంప్రదాయం అంటారు. తెలుగువారి సంప్రదాయాలు, వేడుకలు భారతీయ సంప్రదాయాలలో మిళితమై ఉంటాయి. తెలుగు వారికంటూ కొన్ని ప్రత్యేక సంప్రదాయాలు, వేడుకలు, అలవాట్లు, కళా ప్రదర్శనలు ఉన్నాయి.

తెరమరుగైపోతున్న అలాంటి అనేక సంప్రదాయాలు, వేడుకలను ఒక చోట ప్రోదిచేసి అందించాలని మేము ప్రయత్నించాము. ఈ సంప్రదా యాలు, వేడుకలలో కొన్ని ప్రాంతీయ భేదాలతో భిన్నంగా కనిపించవచ్చు. ఒక్కొక్క ప్రాంతంలో ఒకే విధమైన వేడుకను భిన్నంగా నిర్వహించుకుంటారు.

విషయ సేకరణకు, పటములకు మేము అనేక గ్రంథములను, పత్రికలను, వ్యాసములను, అంతర్జాలములోని వివిధ సైట్లను, సంప్ర దాయాలను విశ్లేషించే ఎన్నో గ్రంథాలను పరిగణనలోనికి తీసుకొన్నాము. వారందరికీ పేరు పేరునా కృతజ్ఞతలు తెలుపుకొంటున్నాము. కనుమరు గౌతున్న ఏ ఒక్క సంప్రదాయాన్నైనా మీ దృష్టికి మేము తేగలిగితే మా లక్ష్యం నెరవేరినట్లేనని భావిస్తాము... ధన్యవాదములతో....

– నిత్య పబ్లికేషన్స్

We have made many efforts to present this bok without errors. But some errors might have crept in. We do not take any legal responsibility for such errors and omissions. If you bring them to our notice we shall correct them in our next edition.

విషయసూచిక

1. వేంకటేశ్వర స్వామికి ఎదురు నడుచుట 11
2. శ్రీ వెంకటేశ్వరస్వామికి అఖండ దీపారాధన వేడుక 14
3. శీ వేంకటేశ్వర స్వామి ముడుపు.............................. 16
4. మాలక్ష్మమ్మ చెట్టువద్ద వేడుక 18
5. యారనాలు వేడుక 19
6. నలుగు వేడుక 20
7. గుమ్మం దగ్గర పేర్లు చెప్పే వేడుక.......................... 21
8. మరదలు మాడ వేడుక 22
9. దొంగవేలం 22
10. అలకపాన్పు వేడుక.. 23
11. గర్భాదానం 24
12. పూలచెండ్లాట వేడుక...................................... 28
13. పెండ్లి కుమార్తెకు పుట్టింటివారి సారె...................... 30
14. మీదుకట్టే విధానము 32
15. పదహారు రోజుల పండుగ 33
16. పెండ్లికూతురును నెలలోపల పంపుట 35
17. ఆడపిల్లను కాపురానికి పంపుట 36
18. చలువ కావిడ 37
19. ఆషాడపట్టి 38

20. శ్రావణ పట్టి 38
21. పుంసవనం 39
22. సీమంతం 43
23. వెన్నెల భోజనముల వేడుక 47
24. జాతకర్మ 48
25. పురిటి స్నానము వేడుక 51
26. పిల్లల స్నానం తరువాత 54
27. దిష్టి తీయటం 56
28. నామకరణం/బారసాల 59
29. ముదిమనవల సంతానము అయితే 63
30. బావిలో చేద వేయుట 64
31. నిష్క్రమణ 67
32. అన్నప్రాశన 70
33. 8-12వ నెలలలో వేడుకలు 75
34. పుట్టినరోజు వేడుక 76
35. చూడాకరణ సంస్కారం/పుట్టు వెంట్రుకలు 78
36. తలమీద శిఖ 82
37. కర్ణవేధ 83
38. భోగిపండ్లు 87
39. అక్షరాభ్యాసం 90
40. ఓణీలు-పంచెల వేడుక 94
41. పుష్పవతి అయినప్పుడు పాటించే సంప్రదాయాలు 96

42. సమర్త స్నానము 99
43. కేశాంత 100
44. సమావర్తన 101
45. మొలత్రాడు 103
46. ముక్కుపుడక 105
47. పెళ్ళి చూపులు 108
48. నిశ్చితార్థం 110
49. ముహూర్త నిశ్చయం 112
50. లగ్న పత్రిక వివరణ 115
51. అంకురారోపణము 116
52. పసుపు కొట్టుట 117
53. పందిరి రాట 118
54. కళ్యాణ మండప (వేదిక) నిర్మాణము 119
55. పెండ్లి పెట్టె 121
56. మంగళ సూత్రము తీసుకురావటము 122
57. స్నాతకం/సమావర్తనము 123
58. కాశీ యాత్ర 128
59. పెళ్ళికొడుకును-పెళ్ళికూతురును చేయడం 130
60. వరపూజ (ఎదురుకోలు) 133
61. ముఖాలు కడిగించు వేడుక 134
62. లాజహోమం 135
63. గౌరీ పూజ-వర పూజ 136

64. గోత్రం-ప్రవర 138
65. గంపలో వధువు 140
66. కాళ్లు కడగడం 142
67. మాంగల్య ధారణ 145
68. బ్రహ్మ ముడి 148
69. పాణిగ్రహణం.. 151
70. వధువు కాళ్ళకి మట్టెలు 153
71. ఉంగరాలు తీయడం 154
72. బొమ్మని అప్పగింత.. 155
73. అప్పగింతలు.. 156
74. ధృవనక్షత్రం 158
75. అరుంధతి నక్షత్ర దర్శనము 159
76. పేరంటాలు పెట్టడం 160
77. మంగళసూత్రం.. 161
78. ఒడిబియ్యం 165
79. బొట్టు.. 168
80. శంఖుస్థాపన 172
81. గృహప్రవేశము 176
82. అద్దె ఇల్లు - గృహప్రవేశం 178
83. భోగిమంటలు.. 180
84. సంకురుమయ్య.. 181
85. బొమ్మలకొలువు.. 182

86. గొబ్బెమ్మల కొలువు వేడుక 190
87. ముగ్గులు 194
88. హరిదాసులు 198
89. తప్పెటగుళ్ళు 201
90. కొమ్ముకొమ్ముకోయ 209
91. జముకుల కథలు 210
92. బొమ్మాయి 213
93. కాశీ కథలు చెప్పే కాశీ కావడి 215
94. లంబాడీల నృత్యం 218
95. దింసా నృత్యం 221
96. గుస్సాడీ నృత్యం 223
97. గరగ నృత్యం 226
98. దండారి నృత్యం 230
99. పేరిణి నృత్యం 232
100. డప్పు నృత్యం 234
101. కూచిపూడి నృత్యం 237
102. దేవదాసి నృత్యం 242
103. వీరనాట్యము 245
104. యక్షగానం 246
105. బుట్టబొమ్మలు 251
106. గంగిరెద్దులాట 254
107. ఎడ్ల పందెములు 259

108. పొట్టేలు పందెములు 260
109. కోడి పందెములు 261
110. పాములాళ్ళు 263
111. కోయవాళ్ళు 264
112. నాగోబా జాతర 265
113. సమ్మక్క, సారలమ్మ జాతర 270
114. బతుకమ్మ పండుగ 274
115. రొట్టెల పండుగ, నెల్లూరు 278
116. ప్రభలు 282
117. కోటప్పకొండ ప్రభల సంస్కృతి 286
118. తెప్పోత్సవాలు 288
119. సేవ 291
120. రుంజ వాయిద్యము 292
121. కోలాటం 295
122. పగటి వేషాలు 301
123. జోగాట 306
124. బుర్ర కథ 307
125. హరికథ 311
126. జంగందేవరలు 313
127. బుడబుక్కలవాడు 316
128. చెక్క భజనలు 318
129. చిలక జోస్యం 324

130. సోది 326
131. ఎలుగుబంట్ల వేషాలు 328
132. భోగం మేళాలు 329
133. ఫకీరు వేషం 330
134. వైకుంఠపాళి 332
135. దాగుడుమూతలు 335
136. ఒప్పులకుప్ప 337
137. అచ్చనగండ్లు 340
138. తొక్కుడుబిళ్ళ 342
139. చెమ్మచెక్క–చారడేసి మొగ్గ 343
140. ఓమన గుంటలు 346
141. కుచ్చుకుచ్చు పుల్లాలు 349
142. అవ్వా–అప్పచ్చా 351
143. అప్పడప్పడ తాండ్ర 352
144. ఒంగు దూకుళ్ళు 353
145. గుజ్జన గూళ్ళు (బువ్వాట) 331
146. బొంగరాలాట 356
147. గోళీలాట 358
148. కర్రా బిల్లా (చిల్లగర్ర ఆట) 359
149. అష్టాచెమ్మా 361
150. గుడుగుడు గుంజం 363
151. వన భోజనాలు 366

152. పూర్ణకుంభం 368
153. మామిడి తోరణాలు 370
154. పట్టు వస్త్రములు ధరించుట 373
155. కాళ్ళకి పారాణి 374
156. దీపం పెట్టడం 376
157. హారతి 378
158. మంగళ హారతులు 381
159. ముత్తయిదువకు బొట్టు పెట్టడం 382
160. ప్రదక్షిణము 383
161. నమస్కారము 387
162. పంచాంగ శ్రవణం 389
163. జానపదుల వివాహంలో కొన్ని ఘట్టాలు 391
164. కనకాభిషేకము 393
165. షష్టిపూర్తి వేడుక 394
166. భీమ రథశాంతి వేడుక 396
167. విజయరథశాంతి వేడుక 397
168. సహస్ర చంద్రదర్శన వేడుక 398
169. అంత్యేష్టి 400

2. శ్రీ వెంకటేశ్వరస్వామికి అఖండ దీపారాధన వేడుక

కావలసిన వస్తువులు : మూకుడు, నూనె 250 గ్రా., ఎండుకొబ్బరి చిప్ప, మల్లుగుడ్డ అరమీటరు, నామం, తిరుచూర్ణము, సాంబ్రాణి.

మగపిల్లవాని పెండ్లి అయిన తరువాత శ్రీ సత్యనారాయణ స్వామివారి వ్రతము చేసుకున్న తరువాత శ్రీవెంకటేశ్వరస్వామి వారికి అఖండ దీపారాధన చేయుదురు. ఇంటిలో పూజా మందిరంలో మట్టిమూకుడుకు పసుపురాసి, కుంకుమబొట్లు పెట్టి, ఆవునెయ్యి, నువ్వుల నూనె మూకుడులో వేసి, వెంకటేశ్వరస్వామి వారిని మదిలో తలుస్తూ, నూతన దంపతులు అఖండ దీపారాధన వెలిగించాలి.

6.నలుగు వేడుక

ఈ వేడుక కూడా ఇరువర్గాల వారు సంతోషంతో చేసుకునే వేడుక. ఆడపడు చులకు, వియ్యపురాలికి గంధము రాయటం సరదాగా వారిని ఆటపట్టించడానికి మిరపకాయలదండలు, సీమచింత గింజలదండలు, కుట్టుడాకుల టోపీలు, కూరగాయల దండలు, అప్పడాలు, వడియాలతో కడియాలు వంటి హాస్యపు పనులు చేస్తారు. వేడుకలు అయిపోయిన తరువాత ఒక సూట్‌కేసులో ఇతర అలంకరణ సామాగ్రి ఉంచి వియ్యపు వారికి అందిస్తారు.

12.పూలచెండ్లాట వేడుక

పెండ్లి అయిన తరువాత పెండ్లి కూతురు పెండ్లి కుమారుడు, భోజనము చేసిన తరువాత నేలమీద దుప్పటి పరచి ఇద్దరినీ ఎదురు ఎదురుగా కూర్చోబెట్టాలి. పెండ్లి కుమారుడు తూర్పు ముఖం పెట్టి కూర్చోవాలి. ముందుగా పూలమాల బంతివలె ఉండ చుట్టినట్లుగా చుట్టి చేండ్లాట ఆడించాలి. బంగారు గొలుసుతో ఆడించాలి. తరువాత సరిబేసి సంఖ్యల ఆట ఆడించాలి. 2, 4, 6, 8, 10, 12 ఇవి సరి సంఖ్యలు. 1, 3, 5,

24.జాతకర్మ

పది నెలలు తల్లి గర్భంలో ఉండి ఈ ప్రపంచానికి వచ్చిన జీవికి జరిపే తొలి సంస్కారం ఇది. బిడ్డ ఆరోగ్యానికి ఉద్దేశించినది. శుచి శుభ్రతలు ఈ సంస్కారంలో ప్రధాన పాత్ర పోషిస్తాయి.

శిశువు పుట్టిన వెంటనే వర్ష, తిథి, మాస, నక్షత్ర, యోగ, కర్మ, లగ్న, భావ, స్థితి మొదలగు వాటిని అనుసరించి మరియు గ్రహదృష్టిని, విగ్రహ దృష్టిని, శిశువు దృష్టిని, తల్లిదండ్రుల దృష్టిని, పేషికాస్థితిని

26.పిల్లల స్నానం తరువాత

స్నానం ముగించేటప్పుడు ఆ పాత్రలో అడుగున కొన్ని నీళ్ళు ఉంచి, చెంబులో కొన్ని నీళ్ళు తీసుకొని పిల్లల చుట్టూ మూడు సార్లు తిప్పుతూ ఈ క్రింద చెప్పినట్టు అంటారు.

జోత పోత జోన్నారి పోత,
(బాబు/పాప పేరు చెప్పి)
చూసిన వాళ్ళంతా రోత రోత

41.పుష్పవతి అయినప్పుడు పాటించే సంప్రదాయాలు

తూర్పు ముఖం వచ్చునట్లుగా కూర్చుండబెట్టే స్థలంలో నేలమీద గడ్డిపరచి దానిమీద తెలుపు రంగు దుప్పటి లేక చీర ఐదుగురు ముత్తైదువులు కలిసి పట్టుకుని వేయవలెను. ఆ తరువాత ఆ ఐదుగురు అమ్మాయి తలపై అక్షింతలు వేయవలెను. తెల్లని వస్త్రముపై నాలుగు వైపులా, మధ్యలో ఐదుచోట్ల నీటిలో నానబెట్టిన శనగలు, పండ్లు, తాంబూలము, ఎండు కొబ్బరి చిప్ప, చిమ్మిలి ముద్దపెట్టాలి, పక్కన ఒక చెక్కబొమ్మ పెట్టవలెను. ఆ బొమ్మకు వస్త్రము కట్టవలెను.

51.అంకురారోపణము

సర్వశుభకార్యాలు ప్రారంభించుటకు ముందు ఆ కార్యాలు శుభప్రదంగా జరగాలని ఈ కార్యం చేస్తారు. వివాహానికి వారం రోజుల ముందు ఒక శుభ తిథిలో బాజా భజంత్రీలతో బ్రాహ్మణులు, ముత్తైయిదువలతో ఊరికి తూర్పు లేదా ఉత్తరదిశలకు వెళ్ళి అచ్చట నుండి మంచి పుట్టమట్టిని సేకరించి ఐదుమట్టి మూకుళ్ళలో ఆ మట్టిని వేసి నవధాన్యాలను పాలతో, నీటితో తడిపి, ఆ మట్టిలో వేసి ఆయా దేవతలను ఆహ్వానించి పూజించాలి. అవి వివాహసమయము నాటికి మొలకెత్తుతాయి. వివాహ సమయంలో వీటిని మండపమునందు ఉంచి వివాహము జరుపుదురు. వీటిని వివాహమైన తరువాత పదహారురోజుల పండుగ వరకు ఉంచి ఆ తరువాత వీటిని విసర్జిస్తారు.

56.మంగళ సూత్రము తీసుకురావటము

మేళతాళాలతో కంసాలి వద్దకు వెళ్ళాలి. ఒక పళ్ళెములో జాకెటు ముక్క, పసుపు, కుంకుమ, ఎండు కొబ్బరిచిప్ప, ఆకులు, పండ్లు 6, కంసాలికి దక్షిణ ఇవ్వవలెను. ఆడవాళ్ళు, మగవాళ్ళు వెళ్ళవచ్చును. కంసాలి సూత్రమునకు పూజచేసి ఇచ్చును. పెండ్లిపెట్టెలో సర్దుకొన వలెను. మంగళ సూత్రము తెచ్చిన తరు వాత ఇంటిలో నిదురచేయరాదు. కావున పెండ్లి రోజుననే తీసుకురావలెను.

59.పెళ్ళికొడుకును-పెళ్ళికూతురును చేయడం

పెళ్ళికి ముందర ఒక మంచి రోజున గానీ, స్నాతకం-అంకురార్పణల రోజున గానీ పెళ్ళికొడుకును-పెళ్ళికూతురును చేయడం ఆచారం. మంగళ స్నానాలతో ఆ ఉదయం కార్యక్రమం మొదలవుతుంది. వధూవరుల ఇళ్లలో, ఉదయం తెల-తెలవారుతుండగానే, మంగళ వాయిద్యాల మధ్య ఇంటి ముందర మామిడి ఆకులతో తోరణం కట్టే కార్యక్రమం ముందుగా జరుగుతుంది. ఇంటిముందు తాటాకు పందిరి వేయించి, దానిని రంగు రంగుకాగితాలతో అలంకరించాలి. తరువాత ఆ పందిరి కింద శుభ్రం చేసి కళ్ళాపితోగానీ, మంచినీటితో గాని తుడిచి దానిపై

66.కాళ్లు కడగడం

వివాహంలో కన్యాదానం ప్రదాన తంతు. పెళ్లిలో వరుడి కాళ్లు వధువు తండ్రి కడగడం సంప్రదాయంగా వస్తోంది. ఇలా పెళ్లికొడుకు కాళ్లు కడగడానికి ఓ కారణముంది. అసలీ తంతు ఎలా జరుపుతారంటే ముందుగా కళ్యాణ వేదికపై వరుణ్ణి పడమటి ముఖంగా కూర్చో బెడతారు. కన్యాదాత తూర్పుముఖంగా కూర్చుంటాడు.

వరుణ్ణి శ్రీమహావిష్ణు స్వరూ పునిగా భావించి కన్యాదాత పూజించి సత్కరిస్తాడు. నీటిని అభిమంత్రించి మొదట కుడికాలు, తరువాత ఎడమ కాలును మామ కడుగుతాడు. "కుడికాలుని మహేంద్రుని అంశగానూ,

నమ్మకం. శక్తి స్వరూపిణి అయిన స్త్రీ మెడలో మంగళ సూత్రము ఉన్నంత వరకూ భర్తకు ఆయుషు ఉంటుందని హిందువులు నమ్ముతారు. అందుకే హిందూ స్త్రీ మంగళ సూత్రము ధరిస్తుంది. వివాహిత మెడలో మంగళ సూత్రము లేదంటే భర్త చనిపోయినట్లుగా భావించవచ్చును.

పసుపు కుంకుమలతో పూజ

ప్రతి శుక్రవారం, మంగళవారం అమ్మవారికి పసుపు కుంకుమలతో పూజ చేసి ఆ పసుపుని మంగళసూత్రాలకు పూజ సమయంలో పెట్టుకోవాలి. ఇలా చేస్తే ఐదోతనాన్ని ఇచ్చే పార్వతి దేవి కటాక్షిస్తుంది అని చెబుతారు. మంగళసూత్రాలకు పిన్నీసులు, ఏ ఇతర లోహాలకు చెందిన వస్తువులు పెట్టకూడదు. మంగళసూత్రం ఎప్పుడు హృదయం కింద వరకు ఉండాలి అంటే వక్షస్థలం పూర్తిగా దాటి కిందకి ఉండాలి.

83. భోగిమంటలు

భోగిపండుగనాడు తెల్లవారుజామున ప్రతి ఇంటిముందు భోగి మంటలు వేస్తారు. అందులో ముందుగానే తయారు చేసుకున్న భోగి పిడకలు (గొబ్బెమ్మలు) పనికిరాని వస్తువులు అన్ని వేస్తారు. పాతను తగులపెట్టి కొత్తను ఆహ్వానిస్తున్నట్టు ఈ భోగిమంటలకు అర్థముగా చెబుతారు. కొన్ని ఊర్లలో ఊరు మొత్తానికి ఒకే చోట ఈ భోగిమంట వేస్తారు. చాలా వరకు ప్రతి వీధి చివర ఆ వీధివారు భోగిమంట వేసు కొంటారు. ఈ ఆచారం చాలా ప్రాంతాలలో ఇప్పటికి కొనసాగుతుంది.

85.బొమ్మలకొలువు

ఆంధ్రదేశంలో ఈ బొమ్మల కొలువు దసరా తొమ్మిది రోజులు, సంక్రాంతి మూడు రోజులు ఆడపిల్లలు ఉన్న కుటుంబాల వాళ్ళు తప్పకుండా పెడతారు. ఇంటి ఆచారాన్ని బట్టి, ఆనవాయితీని బట్టి కొందరు దసరాకు పెడతారు. మరికొందరు సంక్రాంతికి ఈ కొలువు పెడతారు. బొమ్మలు పెట్టడం, బొమ్మలు నిలపడం, బొమ్మలు ఎత్తడం, అనే వ్యవహారం ప్రాంతీయ భేదాన్ని బట్టి ప్రయోగిస్తూ ఉంటారు.

88.హరిదాసులు

"శ్రీరమా రమణ గోవిందోహరి! శ్రీజానకీ రమణ గోవిందోహరి!" అంటూ హరినామ సంకీర్తన చేస్తూ ఇంటింటికి తిరుగుతూ భిక్ష వేసిన గృహస్థులను రామార్పణం, కృష్ణార్పణం, భగవతార్పణం అంటూ దీవిస్తుంటారు హరిదాసులు. ధనుర్మాసం ఆరంభం నుంచి మకరసంక్రమణ రోజు వరకు వైష్ణవ భక్తిగీతాలను ఆలపిస్తూ పల్లెలు, పట్టణాల్లో ఇంటింటికీ వెళ్లే ఈ హరిదాసులనే మాలదాసులు, మాలదాసర్లు అనీ పిలుస్తారు.

91.జముకుల కథలు

పూర్వపు రోజులలో గ్రామ దేవతల కొలుపులు చేసేటప్పుడు బవనీలు అనబడేవారు అతి బీభత్సంగా జముకు అనే వాద్యాన్ని గుండెలదిరేలా మ్రోగించేవారు. కల్లు, సారాయి లాంటి మత్తు పదార్థాల్ని సేవించి కణకణలాడే కళ్ళతో శక్తి ముందు చిందులు తొక్కుతూ గొర్రెలను, మేకలను గావు పట్టేవారు. గావు పట్టడం అంటే బలి పశువును నోటితో మెడకొరికి చంపడం అని అర్థం. ఆ పైన నెత్తురు గ్రోలి, దాని ప్రేగులు ధరించి,

95.దింసా నృత్యం

అరకు లోయలో ప్రసిద్ధమైన నృత్యాలలో దింసా నృత్యం ఒకటి. వృద్ధులు, యువకులు, పేదలు, ధనికులు అనే తేడా లేకుండా అన్ని వర్గాల వారు దింసా నృత్యంలో పాల్గొంటారు. కష్టజీవులైన గిరిజనులకు ఇటువంటి కార్యక్రమాలు అంతులేని ఆనందాన్నిస్తాయి. దింసా నృత్యం అందరిని అలరించడమే కాక, గ్రామీణ ప్రజల మధ్య సుహృద్భావాన్ని పెంపొందిస్తుంది.

ధారవుతో ప్రారంభమయ్యే కూచిపూడి ప్రదర్శన

కూచిపూడి నృత్యప్రదర్శన గణేశ స్తుతి, సరస్వతీ స్తుతి, లక్ష్మీస్తుతి, పరాశక్తి స్తోత్రాలతో మొదలవుతుంది. ఆ పై ఒక్కొక్క పాత్ర వేదికను అలంకరించి ధారవు (ఒక చిన్న సంగీత, నాట్య రూపం) తో స్వీయ పరిచయం చేసుకొంటారు. దీని తర్వాత కథ మొదలౌతుంది. ప్రక్కన ఒక గాయకుడు, కర్ణాటక సంగీతశైలిలో కీర్తనలను పాడతాడు. దీనినే నట్టువాంగం అంటారు. ఇందులో మృదంగం, వయొలిన్, వేణువు, తంబూరా వంటి వాద్యపరికరాలను ఉపయోగిస్తారు.

111. కోయవాళ్ళు

కోయస్త్రీలు పండగలలో మామూలుగా ఆడుకోడానికి వస్తారు. కాని మామూలు రోజుల్లో వీళ్ళు "జన్ను, పావుదార, రొయ్యిపిత, గోరోజనం, చెవిలో పోటు, కంటిలో పోటు, నడుమపోటు, మందులున్నాయి. మందులు" అంటూ వీధులంట తిరుగుతుంటారు. గృహిణులు వారి దగ్గర గచ్చాకు పుచ్చాకు మందులు బియ్యం పోసి కొంటుంటారు.

129.చిలక జోస్యం

ముఖాన రూపాయి బిళ్ళంత కుంకంబొట్టు, ముంజేతులకు మురుగులు, నెత్తిమీద గొడుగు, కాలికి కడియం, చెవులకు పోగులు, చంకన చిలక పంజరం పెట్టుకొని వీధుల వెంట జోస్యం చెబుతామంటూ తిరుగుతుంటారు కొంతమంది వీరు చెప్పేదే చిలకజోస్యం.

చిలకజోస్యం అంటే ఏమిటి?

చిలక జోస్యంపై ఆసక్తి కలవారు పిలిచి చిలక జోస్యం చెప్పమంటే పంజరం కింద పెట్టి, బిచాణా పరచి, దానిమీద పది పన్నెండు కవర్లు వరుసగా పేర్చి కొంత ధనాన్ని తీసుకొని ప్రశ్న అడిగేవారి పేరు ఉచ్చరిస్తూ

134. వైకుంఠపాళి

వైకుంఠపాళీ తెలుగు వారికి ప్రత్యేకమయిన ఆట. వైకుంఠపాళీ పటాన్ని పరమపద సోపానమటమని కూడా వ్యవహరిస్తారు. వైకుంఠపాళీ పటంలో 132 గళ్ళు ఉంటాయి. ఈ గళ్ళు రకరకాలయిన బొమ్మలతో అంకెలు వేసి ఉంటాయి. ఈ గళ్ళకు దిగువన పాములు, ఏనుగులు ఉంటాయి.

136.ఒప్పులకుప్ప

తెలుగు వారింట చాలా ప్రసిద్ధమైన ఆటగా దీనిని పరిగణిస్తారు. ఒప్పులకుప్ప ఆట ఆడుటకు ఇద్దరుగాని, నలుగురు కాని బాలికలు కావలయును. ఇద్దరు ఆడుట సులభము. ఇరువురు బాలికలు ఎదురెదురుగా నిలిచి ఎదుటి ఆమె కుడిచేతిని తన ఎడమ చేత్తో ,ఆమె ఎడమచేతిని తన కుడిచేత్తో గట్టిగా బిగించి పట్టుకొని పాదాలకు బలంగా నిలబెట్టి ఇద్దరూ వెనక్కి ఏటవాలుగా వంగి చేతుల్ని బాగా చాపి గిర్రున

140. ఓమన గుంటలు

వామన గుంటలు పాత కాలపు ఆట. సుమారు 1950 తరువాత క్రమేపీ మరుగున పడిపోయింది. ఓమన గుంటలు ఇంటిలో కూర్చొని ఆడుకొనే ఒక ఆట. దీనినే వానగుంటలు, ఒనగండ్లు, బద్దీలాట అని కూడా వ్యవహరిస్తారు. ఈ ఆట కోసం ప్రత్యేకంగా తయారుచేసిన చేప ఆకారం లో ఉన్న కొయ్యపెట్టె. మరబందు పెట్టి తయారు చేయబడిన రెండు పలకల కొయ్య సాధనం. ఇది తెరచుటకు మూయుటకు వీలుగ నుండును. దీనిలోపల ఒక్కొక్క పలకకు ఏడు గుంటలుగా రెండు పలకలకు కలిసి పదునాలుగు గుంటలు తొలచి యుండును. ఒక్కొక్క గుంటలో పద మూడేసి చింత గింజలనుగాని, కుంకుడు గింజలు లాంటివి పోయుదురు.

దారాన్ని ఈ కుండమెడకు లేదా మొత్తం కుండకు చుడతారు. మామిడాకు లతో ఈ కుండ ముఖం వద్ద వృత్తాకారంలో అలంకరిస్తారు. కొన్నిసార్లు టెంకాయను తెల్లటి లేదా పసుపు బట్టతో కప్పుతారు. ఈ విధంగా పూర్ణకుంభం తయారవు తుంది. దీనిని సాంప్రదాయికంగా పవిత్ర మైనదిగా భావిస్తారు, మంత్రోచ్ఛారణలతో తయారుచేస్తారు. దీనిని శుభసూచకంగా భావించి శుభకార్యాలలో ఉపయోగిస్తారు. ఉదాహరణకు పెండ్లి, గృహ ప్రవేశం, రోజువారీ ప్రార్థనలు మొదలగునవి. దీనిని ముఖ ద్వారాలవద్ద 'స్వాగత సూచకంగా' కూడా ఉంచుతారు.

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం చేసిన మార్పులు

ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర అధికార చిహ్నంలో ప్రభుత్వం మార్పులు చేసింది. చిహ్నంలో ఇప్పటి వరకు 'పూర్ణ కుంభం' ఉండేది. అయితే, అది తప్పని ప్రభుత్వం తేల్చింది. పూర్ణ కుంభం కాదు పూర్ణ ఘటం అని ప్రకటించింది.

156. దీపం పెట్టడం

దీపం పెట్టడం మన హిందూ సంప్రదాయంలో చాలా విశిష్ట స్థానాన్ని పొందినది. రోజు శుచిగా స్నానం చేసి, ఉతికిన బట్టలు కట్టుకొని దేవుని ఎదుట నిలిచి నేతితో కాని నూనెతో కాని దీపాన్ని వెలిగిస్తారు.

దీపం వెలిగించే విధానము

ముందుగా దీపంలో వేయవలసిన వత్తిని తీసుకొని వాటి కొనలని వేళ్ళతో దగ్గరికి చేయాలి. ఇప్పుడు దీపంలో నూనె కానీ నెయ్యి కాని వేయాలి. వత్తులను మొత్తం నూనె కానీ నెతితో కానీ తడపకూడదు. ఇలా చేయటం వల్ల దీపం కొండెక్కదు (దీపం ఆరిపోయింది అని

169.అంత్యేష్టి

హిందువుల జీవితంలోని చివరి సంస్కారం అంత్యేష్టి. ఒక హిందువు తన జీవితాన్ని వివిధ దశల్లో వివిధ సంస్కారాల ద్వారా పవిత్రం చేసుకున్న తర్వాత మరణానంతరం అతడి వారసులు అతని ఆత్మకు శాంతి, సద్గతులు కలగాలని కోరుతూ చేసేవి అంతిమ సంస్కారాలు లేక అంత్యేష్టి.

మరణానికి ముందు

మరణమాసన్నమైన వ్యక్తి తన కుటుంబసభ్యులను, బంధువులను, ఆత్మీయులను పిలిపించుకుని కన్నుమూసే ముందు అందరినీ ఒకసారి